

## COMORI DIN BIBLIOTECA NOASTRĂ

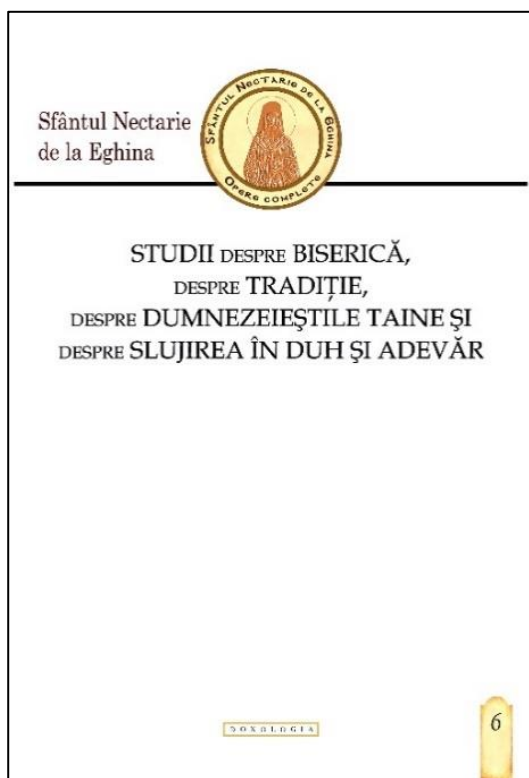
RĂZVAN POPA  
Teologie Pastorală anul II

Odată cu inaugurarea noului format al ANALELOR UNIVERSITĂȚII DE VEST DIN TIMIȘOARA - SERIA TEOLOGIE, sub numele *THEOLOGOS*, ne-am propus să extindem secțiunea de recenzii de cărți și articole, adăugând și o notă personală, o perspectivă de suflet a autorului recenziei. Astfel ia naștere rubrica *Comori din Biblioteca noastră*. Vom avea recenzii de carte recent lansate, dar vom avea și recenzii, rezumate, opinii, impresii asupra unor cărți din bibliotecile personale ale autorilor, cele aflate în biblioteca Departamentului de Teologie Pastorală sau al bibliotecii Centrului eparhial al Mitropoliei Banatului. Știm cu siguranță ca aceste biblioteci cuprind, chiar ascund, comori neprețuite și vrem să le punem în valoare printr-o perspectivă de suflet autorilor articolelor.

Dumnezeu a rânduit ca la finalul anului 2022 să apară pe ecrane un film deosebit despre viața Sfântului Nectarie de la Eghina. În același timp, se încheia anul 2022, „Anul omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului” și „Anul comemorativ al Sfinților isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț”, și se pregătea trecerea către noul anul 2023, Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice” și „Anul comemorativ al *imnografilor și cântăreților bisericești (psalți)*”. Sfântul Nectarie, așa cum îl cunoaștem din viața sa și așa cum îl vedem în acel film, a fost un om al rugăciunii, dar în același timp, lucru poate mai puțin cunoscut, a fost și un imnograf talentat. Și astfel, la granița dintre cei doi ani omagiali, ai rugăciunii și al imnografilor și psalților, îl regăsim pe Sfântul Nectarie. Astfel, pentru acest număr propunem două volume din biblioteca noastră prin care să-l cunoaștem pe Sfântul Nectarie ca om al rugăciunii, al Bisericii și al poeziei.

**I. Sfântul Nectarie de la Eghina, *Studii despre Biserică, despre Tradiție, despre dumnezeieștile Taine și despre slujirea în Duh și adevăr, trad. din limba greacă* Laura Enache, Editura Doxologia, Iași, 2016**

În anul 2005 a început în Grecia editarea *Operei Complete* a Sfântului Nectarie de la Eghina, cuprinzând 40 de volume din care au apărut primele șase. Cu binecuvântare Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și



Bucovinei și cu sprijinul Mănăstirii „Sfânta Treime” din Eghina, Editura Doxologia a început concomitent traducerea în limba română a *Operele Complete*, până în prezent, apărând deja 4 volume, cel de față fiind ultimul apărut.

Lucrarea, care are o prefață generoasă care trece scrierile Sfântului Părinte, punându-le în context și arătând evoluția diverselor studii cuprinse în volumul de față, conține o serie de studii despre Biserică, Sfânta Tradiție, Dumnezeieștile Taine și slujirea în Duh și Adevăr. Studiile au fost scrise de-a lungul aproape 40 ani, în diverse momente ale vieții Sf. Nectarie în Biserică. Volumul conține 5 lucrări (studii):

1) Despre una, sfântă, sobornicească și apostolică Biserică, 2) Despre Sfânta Tradiție, 3) Studii despre Dumnezeieștile Taine ale Sfintei Biserici a lui Hristos, 4) Despre Închinarea în Duh și Adevăr și 5) Despre Biserică. Așa cum remarca autorul prefaței, acest volum cuprinde prima lucrare publicată, când încă era student teolog (e vorba despre studiul „Despre Închinarea în Duh și Adevăr”) și ultima lucrare publicată, în ultimul an al vieții sale („Despre Biserică”). Lucrul nu este deloc întâmplător, întrucât aceasta este viziunea pe care ne-o transmite Sfântul Nectarie - Biserica este locul unde se face, cu adevărat, *închinarea în Duh și Adevăr*. Acesta este *firul roșu* care străbate acest volum, cu toate că cele 5 studii nu sunt așezate în ordine cronologică și nici nu au fost gândite de către autor neapărat ca un volum unitar.

Sfântul Nectarie adresează studiile sale, să spunem așa, publicului larg, nu are în vedere studii și lucrări academice. El vrea, pe de o parte, ca Biserica să aibă credincioși care să știe și să înțeleagă, iar pe de altă parte, apără Biserica de atacurile din partea protestanților prezente atunci. Astfel că, limbajul este unul accesibil (el se adresează tuturor, celor de atunci, dar și celor de azi), dar profund și plin de încărcătură. Cartea nu este un roman, dar „te prinde”, îți este drag să-l urmezi pe Sfântul Părinte pe firul argumentațiilor sale până la final.

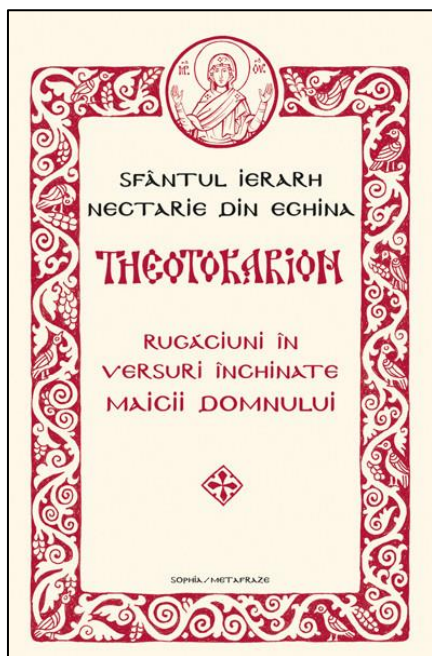
Temele tratate sunt profunde, cu conținut dogmatic, dar autorul le face accesibile tuturor, nu doar teologilor. Toate ideile și argumentele sunt puternic ancorate în viața, istoria și tradiția Bisericii, iar textul este bogat în citate și referințe, aproape exclusiv, la părinții și scriitorii bisericești din primele veacuri creștine, anticipându-l pe renumitul teolog George Florovsky care, la 16 ani după moartea Sfântului Nectarie în Atena, își expunea pentru prima dată, tot în Atena, conceptul „Înapoi la Părinții Bisericii”.

Pentru orice creștin, carte este un binevenit complement la orice fel de carte de *învățătură ortodoxă* din biblioteca sa, iar pentru orice teolog aflat la început de *drum*, și nu numai, este un *manual* de mare folos.

*„Preoția, ca sfântă slujire, este o lucrare aleasă și înaltă atât prin temeiul ei dumnezeiesc, cât și prin lucrarea ei apostolică. Preoția este slujire aleasă și înaltă din pricina temeiului ei dumnezeiesc, fiindcă acest temei este Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Care, aducându-Se pe Sine pentru noi jertfă și prinos lui Dumnezeu și Tatăl, într-un miros de bună mireasmă”, a devenit Mare Arhiereu, fiind mărturisit arhiereu de Dumnezeu, după rânduiala lui Melchisedec”, și „Care a și șezut de-a dreapta Tronului slavei în ceruri, slujitor Altarului și Cortului celui adevărat, pe care l-a înființat Dumnezeu și nu omul”. Acest Mare Arhiereu a predat Sfinților Săi ucenici și Apostoli Taina Preoției, ca să rămână până în veac, și i-a arătat sfinți pe acești liturghisitori ai dumnezeieștilor Taine, trimițându-le lor Duhul Sfânt” (extras din capitolul „Preoția ca slujire sfântă”).*

*„Ce mare descoperire! Ce adâncă învățătură! Taina cea din veac ascunsă acum se descoperă. Adevărul necunoscut acum se cunoaște. Vălul umbrat al slujiri simbolice se ridică și chipurile ce-i urmează și simboalele, ca în ghicitură, dispar odată cu el. Legăturile slujirii se dezleagă, rânduielele vechii slujiri de pe înălțimi sunt îndepărtate, iar omul este acum liber de orice piedică și poate deci să aducă slujire lui Dumnezeu de oriunde de pe pământ. Necesitatea jertfelor celor de sânge dispare, dar acum se aduce în loc cu stăruință o jertfă duhovnicească și o slujire cuvântătoare? „Cele vechi au trecut, iată toate s-au făcut noi!” Nouă slujire, jertfelnic nou, nouă jertfă și templu nou! O, dar cât de frumos este acest templu nou! Cât de mare cuvînța Altarului! Intregul pământ constituie temelile lui! Iar cerul instelat este bolta lui! În această biserică nouă, omul cel duhovnicesc, înălțând altare ale Duhului în inima lui, va aduce Domnului jertfă vie și închinare duhovnicească” (extras din capitolul „Despre închinarea în Duh și adevăr”)*

**II. Sfântul Nectarie de la Eghina, *Theotokarion. Rugăciuni în versuri închinat*e Maicii Domnului, trad. din limba greacă pr. dr. Gabriel Mândrilă, Editura Sophia, București, 2014**



Sfântul Nectarie a fost un om al rugăciunii: s-a rugat, a scris despre rugăciune, și a scris rugăciuni. Poate că este un fapt mai puțin cunoscut, dar el a fost un adevărat poet și imnograf bisericesc, a scris 4 volume de poezii și imne religioase, dintre acestea cel mai cunoscut este *Theotokarion*-ul, închiat Maicii Domnului. Ne bucură prezența în țara noastră, deja de câțiva ani, a traducerii acestei lucrări închinat Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Tradiția *Theotokarion*-ului, o colecție de canoane ale Macii Domnului, vine din Sfântul Munte Athos unde sunt intrate în rânduiala Pavcerniței Mici. Sfântul Nectare a fost și în Muntele Athos și stia de această tradiție. Din viața sa aflăm despre

dragostea și evlavia sa către Fecioara Maria și nenumăratele rugăciuni adresate Ei. Astfel, ia naștere un *Theotokarion* cu imne și ode noi, originale pe care Sfântul le-a compus - sunt peste 5.000 de stihuri, grupate în 158 de imne, 9 canoane, 8 ode și cele 12 icoase ale Imnului Acatist rescrise în metru iambic, așa cum aflăm din primele pagini ale cărții. Autorul a intenționat ca ele să fie imne cântate, așa cum este tradiția Bisericii noastre, astfel că găsim indicații despre cum se pot cânta (sunt indicate glasul sau podobia), iar altele au linii melodice noi, originale. Evident, transpunerea traducerii românești presupune un efort considerabil (traducere, adaptare a ritmului), astfel că poate sărăcește puțin din măreția compozițiilor, dar încărcătura sufletească este deplină chiar și așa. Totuși, trebuie remarcat efortul traducătorului de a include la finalul cărții o *cântare de laudă închinată Maicii Domnului* în notație psaltică și tradusă în limba română.

*„Bucură-te, cea prin care bucuria a răsărit,  
bucură-te, cea prin care blestemul cel cumplit a pierit  
Bucură-te, chemarea lui Adam celui căzut,  
bucură-te, izbăvirea lacrimilor Evei.  
Bucură-te, înălțime, la care gândurile omenești nu ajung  
bucură-te, adânc, greu și de ingeri văzut*

*Bucură-te, Curată, scaunul împăratului,  
bucură-te, ceea ce porți pe Cel ce poartă toate.  
Bucură-te, stea care arăți Soarele  
bucură-te, pântecele întrupării dumnezeiești  
Bucură-te, că prin tine făptura se înnoiește,  
bucură-te, că prin tine prunc Se face Făcătorul  
Bucură-te, Mireasă, pururea Fecioară!”* (Icosul 1 din Imnul Acatist în  
metru iambic, transpus în versuri de Sf. Nectarie).

Desigur, imnele și odele din acest volum nu sunt intrare în cultul public al Bisericii Ortodoxe, dar ele sunt rugăciuni profunde și calde, pe care orice creștini include în propria rânduială de rugăciune.

Citindu-le, aducându-le ca un mic dar către Maica Domnului, îl descoperim pe Sfântul Nectarie așa cum a fost: cald, blând, radiind pace și bucurie în jurul său, un om al rugăciunii, al Bisericii.